

W świecie typografii

Komponenty książki –
tekst główny książki i długich dokumentów

Tekst główny

Tekst dziełowy inaczej nazywany również **głównym** lub rzadziej **chlebowym** jest kwintesencją każdej publikacji. Kupujemy książki właśnie z uwagi na interesującą treść, która zajmuje w strukturze książki największą jej część. Aby tekst dziełowy stanowił zgrabną i przejrzystą strukturę musi być podporządkowany pewnym zasadom kompozycyjnym. Podstawową jednostką kompozycji w tekście jest **akapit**, czasem zwany **ustępem**. Pomaga on czytelnikowi właściwie odczytać i rozumieć cały tekst.

Tekst główny - akapity

Akapit składa się z wierszy. Ustalono wygodną dla czytelnika długość wiersza akapitu w układzie jednołamowym, złożonego szeryfowym krojem pisma w stopniu tekstowym. Przyjrzyjmy się poniższemu wyszczególnieniu:

- wiersz powinien liczyć 45–75 znaków ze spacjami w zależności od formatu dokumentu (za optymalną długość wiersza powszechnie uważa się 66 znaków ze spacjami)
- w układzie wielołamowym za prawidłową ilość znaków ze spacjami w wierszu uważa się przedział 40–50
- liczba znaków w wierszu jest zawsze uśredniona; liczone są odstępy i wszystkie znaki interpunkcyjne

Tekst główny - akapity

- w przypadku wąskich łamów, czyli krótkich wierszy tekst powinien być wyrównany lewostronnie (chorągiewka prawa)
- stopień pisma jakim składa się tekst główny to 9–12 punktów
- szczególną formą segmentacji treści są wersety, np. w utworach literackich, publicystycznych, czy w utworach religijnych (Biblia, Koran)

Tekst główny - akapity

- werset jest wyróżnieniem tekstu na najniższym poziomie, a więc odnosić się może do fragmentów mniejszych nawet od akapitów. Obejmuje zazwyczaj od jednego do kilku zdań i jest zwykle składany od nowego wiersza, często poprzedzony numerem, np.:

(1) Rodowód Jezusa Chrystusa, syna Dawida, syna Abrahama. (2) Abraham był ojcem Izaaka; Izaak ojcem Jakuba; Jakub ojcem Judy i jego braci; (3) Juda zaś był ojcem Faresa i Zary, których matką była Tamar. Fares był ojcem Ezrona; Ezron ojcem Arama; (4) Aram ojcem Aminadaba; Aminadab ojcem Naassona; Naasson ojcem Salmona; (5) Salmon ojcem Booza, a matką była Rachab. Booz był ojcem Obeda, a matką była Rut. Obed był ojcem Jessego, (6) a Jesse ojcem króla Dawida.

Tekst główny - akapity

Przerwy akapitowe pojawiają się celowo tam, gdzie kończy się dana sekwencja zdarzeń, wypowiedź lub myśl autora. Sygnałem końca określonej sekwencji może być światło między akapitami w postaci jednego ślepego wiersza, np.:

Atak terrorystyczny na redakcję francuskiego pisma satyrycznego „Charlie Hebdo” spowodował ogromne poruszenie...

Mimo to wielu ludzi, w szczególności młodych, było bardzo zachowawczych w otwartym i jednoznacznym wyrażaniu solidarności z pomordowanymi rysownikami...

lub wcięcie akapitowe, np.:

Atak terrorystyczny na redakcję francuskiego pisma satyrycznego „Charlie Hebdo” spowodował ogromne poruszenie...

Mimo to wielu ludzi, w szczególności młodych, było bardzo zachowawczych w otwartym i jednoznacznym wyrażaniu solidarności z pomordowanymi rysownikami...

Tekst główny - akapity

- akapity rozpoczyna się na ogół wcięciem – jednak akapit, który występuje pod nagłówkiem powinien być tego wcięcia pozbawiony, ze względu na to, że wyróżniony już został przez nagłówek, kolejny natomiast posiada wcięcie (równe firetowi tekstu dziełowego) w celu wyróżnienia, np.:

Dorobek Biona

Bion przyczynił się znacząco do naszego rozumienia identyfikacji projekcyjnej, pokazując, jak poprzez subtelne i złożone procesy pacjent jest zdolny wzbudzać w obiekcie uczucia zgodne z tym, co w fantazji w niego wyprojektował. Taki kierunek rozwoju omawianej tu koncepcji – niezwykle owocny z klinicznego punktu widzenia – ma ścisły związek z teorią rozwoju...

Dzięki powtarzaniu opisanej powyżej interakcji dziecko nie tylko czuje ulgę wynikającą ze zrozumienia różnych niepokojących sytuacji, ale także rozwija zdolność do myślenia o własnych doświadczeniach bez zaprzeczania im albo przytłoczenia nimi.

Tekst główny - akapity

- w obszernych publikacjach podział na akapity nie wystarczy – potrzebna jest wtedy hierarchiczna struktura tekstu, czyli dzieło będzie zawierać:
 - części
 - rozdziały
 - podrozdziały
 - paragrafy
- strona szpicowa sygnalizuje zakończenie określonej całości treściowej.

Tekst główny - rozdziały

Rozdziały

Najpowszechniejszym podziałem tekstu w książce jest podział na rozdziały. Przyjrzyjmy się jak ma wyglądać strona z rozdziałem:

- tytuły rozdziałów umieszcza się od nowej kolumny, tzw. początkowej, inaczej zwanej spuszczoną lub opuszczoną, na nowej stronie – stronie recto dokumentu

Tekst główny - rozdziały

- strony z rozdziałem posiadają opust, inaczej opuszczenie kolumny (technikę wyznaczania opuszczenia kolumny przedstawiłam w artykule o materiałach wprowadzających); ogólnie można powiedzieć, że pierwszy wiersz tekstu dziełowego powinien rozpocząć się w $1/4$ lub $1/3$ wysokości kolumny
 - opuszczenie kolumny może mieć charakter otwarty, gdy tytuł jest umiejscowiony tuż nad tekstem dziełowym, albo zamknięty, gdy tytuł znajduje się u góry kolumny i jest od tekstu dziełowego oddzielony światłem lub ornamentem
 - dopuszczalne jest formatowanie kolumny bez opuszczenia i z inną zasadą jego wyznaczania, jednak pamiętajmy, by w obrębie całej publikacji zachować taką samą jego wielkość

Tekst główny - rozdziały

ROZDZIAŁ 10

Symbolizacja

Koncepcja nieświadomego symbolizmu odgrywa główną rolę w teorii i praktyce psychoanalitycznej. Zrozumienie go stanowi klucz nie tylko do snów i objawów, ale także do wszelkiej nieświadomej komunikacji. Nieświadome dociera do nas właśnie za pośrednictwem symboli. Freudowskie odkrycie, że symptom histeryczny ma znaczenie – a więc reprezentuje coś, czego pacjent nie jest świadomy – otwarło drzwi do świata nieświadomego. Przez wiele lat jednak to monumentalne odkrycie uważano – w pewnym sensie – za rzecz oczywistą.

ROZDZIAŁ 10

Symbolizacja

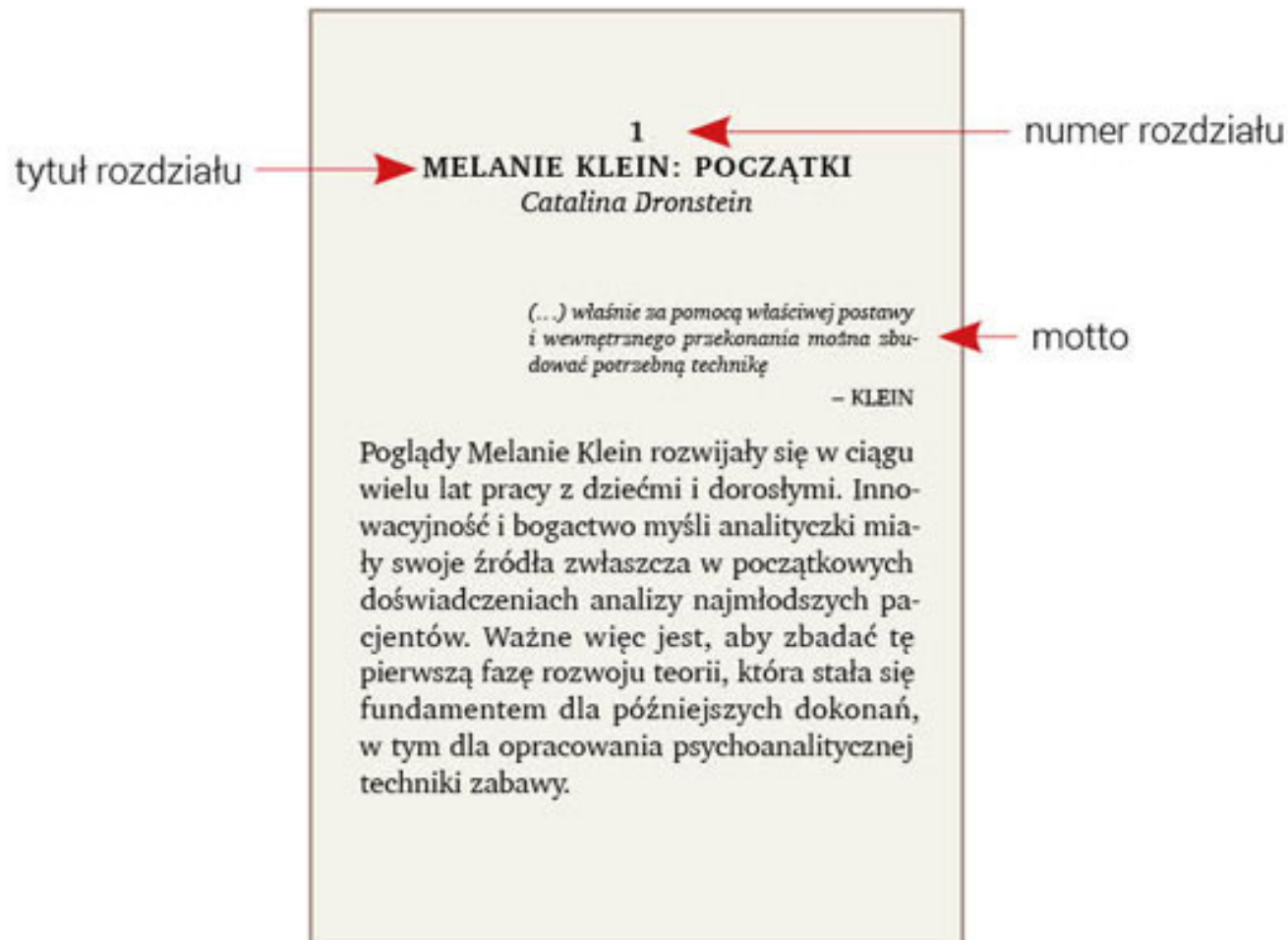
Koncepcja nieświadomego symbolizmu odgrywa główną rolę w teorii i praktyce psychoanalitycznej. Zrozumienie go stanowi klucz nie tylko do snów i objawów, ale także do wszelkiej nieświadomej komunikacji. Nieświadome dociera do nas właśnie za pośrednictwem symboli. Freudowskie odkrycie, że symptom histeryczny ma znaczenie – a więc reprezentuje coś, czego pacjent nie jest świadomy – otwarło drzwi do świata nieświadomego. Przez wiele lat jednak to monumentalne odkrycie uważano – w pewnym sensie – za rzecz oczywistą.

linia pierwszego wiersza
tytułu rozdziału

Opuszczenie kolumny z rozdziałem: otwarte i zamknięte (ze światłem)

Tekst główny - rozdziały

- elementy jakie może zawierać strona z rozdziałem

Tekst główny - rozdziały

Styl pisma dla rozdziałów: Rozdziały można formatować inaczej niż tekst dziełowy publikacji. Krój pisma może być nowoczesny, starodawny lub ozdobny, tym samym sugerując z jaką książką mamy do czynienia, np.:

Rozmieszczenie tytułów rozdziałów w książce może być różne.

Tekst główny - rozdziały

Tytuły rozdziałów zbyt daleko odsunięte od treści mogą sprawiać wrażenie zupełnie od niej oderwanych, dlatego też odległość ta nie powinna być za duża. Tytuł rozdziału nie powinien zajmować też całej szerokości kolumny, jeśli jednak jest dłuższy niż jeden wiersz należy go podzielić według zasad:

- każdy wiersz powinien stanowić logiczną całość
- nie wolno rozdzielać imion od nazwisk
- nie wolno rozdzielać liczb od mian
- nie wolno rozdzielać elementów daty
- jeśli w tytule występuje myślnik i podział ma nastąpić na jego wysokości, należy go pozostawić na końcu wiersza

Tekst główny - rozdziały

Wielkość stopnia pisma dla rozdziałów uzależniona jest od:

- wymiaru stronicy – nie powinny być za duże, by nie przytłoczyć stronicy
- stopnia pisma dziełowego – należy zachować wyraźny kontrast między tymi wielkościami, by rozdział był znacząco większy
- długości treści rozdziału – jeśli treść ta jest długa należy zastosować mniejszy stopień pisma niż dla normalnych tytułów
- stylu pisma – jeśli chcemy zastosować ozdobne i delikatne kroje pisma, wtedy najlepiej będą się one prezentowały na większym formacie

Tekst główny - rozdziały

Nagłówki rozdziałów – o tym, czy mają zostać użyte i w jakiej formie czy numerycznej czy słownej, czyli w postaci wyrazu rozdział, decyduje redaktor. Numeracja rozdziałów może być przeprowadzona za pomocą cyfr arabskich lub rzymskich. W przypadku cyfr arabskich zalecane jest użycie cyfr wersalikowych z uwagi na to, że cyfry nautyczne będą sprawiały wrażenie zbyt różniących się:

Rozdział 18

Rozdział 18

Tekst główny - rozdziały

W przypadku numeracji rzymskiej rozdziałów posługujemy się cyframi wersalikowymi lub kapitalikowymi

ROZDZIAŁ III

Każdy wie, że w szeregu zwykłych, normalnych lat rodzi niekiedy zdziwaczały czas ze swego łona lata inne, lata osobliwe, lata wyrodne...

ROZDZIAŁ III

Każdy wie, że w szeregu zwykłych, normalnych lat rodzi niekiedy zdziwaczały czas ze swego łona lata inne, lata osobliwe, lata wyrodne...

Tekst główny - rozdziały

W przypadku, gdy najwyższy poziom tekstu to wyraz rozdział, zaleca się skład mniejszym stopniem pisma niż tekst drugiego rzędu, np.:

Rozdział 8

CZYM SĄ OBIEKTY WEWNĘTRZNE

Możemy również łączyć nagłówki rozdziałów z numerami, np.:

6. Na pograniczu wieków

6

Na pograniczu wieków

Tekst główny - rozdziały

Jeśli nagłówki rozdziałów wyrównane są do lewej strony kolumny, tak samo mają wyglądać numery z wyrazem rozdział, np.:

Rozdział 6

Na pograniczu wieków

Jeśli numer rozdziału został złożony słownie – powinien mieć mniejszy stopień pisma niż nagłówek rozdziału np.:

ROZDZIAŁ SZÓSTY

Na pograniczu wieków

Rozdziały mogą zostać wyróżnione przez sformatowanie pierwszych wyrazów w akapicie kapitalikami, jest to tzw. incipit, np.:

KOLEJNY POBYT W POLSCE KOŃCZY SIĘ, kolejny odlot do Afryki czeka mnie za kilka dni. Czas na podsumowanie... Kolejny pobyt w Polsce kończy się, kolejny odlot do Afryki czeka mnie za kilka dni...

Tekst główny - rozdziały

Jeśli rozdział nie zaczyna się od nowej kolumny na stronie recto dokumentu, wtedy jego nagłówek nosi miano śródtytułu. Może mieć on postać tytułu lub numeru.

Matka Thui wynajmuje się gospodyniom do szorowania podłóg. Jest to mała, żółta jak szafran kobieta i szafranem zaprawia też podłogi, jodłowe stoły, ławy i szlabany, które w izbach ubogich ludzi zmywa. Raz zaprowadziła mnie Adela do domu tej starej Maryśki...

światło większe nad śródtytułem

światło mniejsze pod śródtytułem, ale większe niż interlinia tekstu dzielowego

3

W jednym z tych domków, otoczonym sztachetami brązowej barwy, tonącym w bujnej zieleni ogródka, mieszkała ciotka Agata. Wchodząc do niej, mijaliśmy w ogrodzie kolorowe szklane kule, tkwiące na tyczkach, różowe, zielone i fioletowe, w których zakłute były całe świetlane i jasne światy, jak te idealne i szczęśliwe obrazy zamknięte

Tekst główny - rozdziały

Koniec rozdziału wieńczy strona szpicowa. Może być ona zaopatrzona w winietę finalikową, obficie otoczoną światłem:

Widziałem smutny powrót mego ojca. Sztuczny dzień zabarwiał się już powoli kolorami zwyczajnego poranka. W spustoszałym sklepie najwyższe półki syciły się barwami ранnego nieba. Wśród fragmentów zgasłego pejzażu, wśród zburzonych kulis nocnej scenerii – ojciec widział wstających ze snu subiektów. Podnosili się spomiędzy bali sukna i ziewali do słońca. W kuchni, na piętrze, Adela, ciepła od snu i ze zmierzwionymi włosami, meła kawę na młynku, przyciskając go do białej piersi, od której ziarna nabierały blasku i gorąca. Kot mył się w słońcu.

Tekst główny - rozdziały

lub wyglądać tak, jak winieta finalikowa w artykule prasowym:

27 stycznia br. przypada 70-ta rocznica wyzwolenia z rąk niemieckich obozu Auschwitz-Birkenau. Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie wraz z TVP Kraków zrealizował film dokumentalny, prezentujący losy śledztwa prowadzonego w Polsce w sprawie obozu koncentracyjnego i zagłady KL Auschwitz-Birkenau. W filmie pokazano szereg nowych nieznanych dotąd faktów związanych z tym postępowaniem. Film „Auschwitz-Birkenau” – Anatomia Zbrodni” – będzie emitowany w TVP Historia 27 stycznia 2015 r. godz. 14.50, TVP Kraków 24 stycznia, godz. 19.05 i 25 stycznia o godz. 10.15 i o godz. 19.35. ■

Tekst główny - rozdziały

Strona szpicowa (strona kończąca rozdział) nie powinna być kolumną pełną i winna zajmować minimum tyle miejsca, ile wynosi opuszczenie kolumny z rozdziałem. Często zdarza się tak, że redaktor wymaga, by każdy rozdział zaczynał się od strony recto dokumentu, wtedy stronę poprzedzającą (jeśli nie jest wypełniona tekstem) zostawiamy pustą – taka strona nazywana jest wakatem. Nigdy nie można uczynić wakatem strony recto dokumentu.

Tekst główny - podrozdziały

Podrozdziały to kolejne w hierarchii po rozdziałach elementy tekstu głównego. Są to tytuły drugiego rzędu. Składa się je w innym stylu niż rozdziały. Jeśli dzielą się na jeszcze mniejsze całości tekstu, te ostatnie nazwane są tytułami trzeciego rzędu. Takie wyróżnienie poziomów nagłówekowi nosi nazwę hierarchii tytułów.

14-pkt pismo tekstowe

12-pkt pismo tekstowe

10-pkt pismo tekstowe

Nie tylko cholesterol

Cholesterol: główny prekursor

Odrobina zapobiegliwości

10-pkt pismo wersalikowe

8-pkt pismo wersalikowe

6-pkt pismo wersalikowe

NIE TYLKO CHOLESTEROL

CHOLESTEROL: GŁÓWNY PREKURSOR

ODROBINA ZAPOBIEGLIWOŚCI

12-pkt pismo tekstowe

10-pkt pismo tekstowe, kursywa

8-pkt pismo tekstowe, kursywa

Nie tylko cholesterol

Cholesterol: główny prekursor

Odrobina zapobiegliwości

8-pkt pismo wersalikowe, półgrube

10-pkt pismo tekstowe, półgrube

8-pkt pismo tekstowe, półgrube

NIE TYLKO CHOLESTEROL

Cholesterol: główny prekursor

Odrobina zapobiegliwości

Tekst główny - podrozdziały

O ile rozdziały są składane z reguły tak, by rozpoczynały się u góry stronicy w obszarze opuszczenia kolumny, o tyle podrozdziały mogą być umiejscowione w ciągu tekstu i wypadać pod poprzednią jego częścią.

Klein (1955/2007, s. 153) pisze: „bezpiecznie ustanowiony dobry obiekt, tożsamy z bezpieczną i trwałą miłością do obiektu, daje ego poczucie bogactwa i obfitości; pozwala to na wypływ libido i projekcję dobrych części *self* w świat zewnętrzny, bez poczucia wyczerpania”. Trop ten prowadzi ku odkryciom Rosenfelda i Biona, choć nie bez problemów koncepcyjnych, które nie pojawiłyby się, gdyby pozostać przy identyfikacji projekcyjnej jako wyłącznie funkcji obronnej.

Postkleinowski rozwój koncepcji

Zajmę się teraz rozwojem późniejszym koncepcji identyfikacji projekcyjnej, szczególnie w pracy Herberta Rosenfelda i Wilfreda Biona. Herbert Rosenfeld należał do grona pierwszych psychoanalityków, którzy używali zwykłej techniki psychoanalitycznej w leczeniu pacjentów psychotycznych. Wniósł istotny wkład do teorii psychoanalitycznej, a w szczególności do teorii identyfikacji projekcyjnej – zarówno poprzez wyróżnienie rozmaitych jej motywów, jak i poprzez pełniejsze scharakteryzowanie relacji pomiędzy identyfikacją projekcyjną a zawiścią...

Tekst główny - podrozdziały

Mamy tu wyraźną hierarchię światła, dobrze jest więc przyjąć, by łączna wielkość światła była wielokrotnością wysokości całych wierszy, np.: 1 i 1/2 wiersza światła nad podrozdziałem, a 1/2 wiersza pod nim.

Podrozdziały mogą wypaść w każdym miejscu stronicy i często są powiązane również z niższymi rzędami tytułów.

ROZDZIAŁ 9 IDENTYFIKACJA PROJEKCYJNA

Postkleinowski rozwój koncepcji

Zajmę się teraz rozwojem późniejszej koncepcji identyfikacji projekcyjnej, szczególnie w pracy Herberta Rosenfelda i Wilfreda Biona. Herbert Rosenfeld należał do grona pierwszych psychoanalityków, którzy używali zwykłej techniki psychoanalitycznej w leczeniu

ROZDZIAŁ 9 IDENTYFIKACJA PROJEKCYJNA

Postkleinowski rozwój koncepcji

Zajmę się teraz rozwojem późniejszej koncepcji identyfikacji projekcyjnej, szczególnie w pracy Herberta Rosenfelda i Wilfreda Biona. Herbert Rosenfeld należał do grona pierwszych psychoanalityków, którzy używali zwykłej techniki psychoanalitycznej w leczeniu

Tekst główny - podrozdziały

Hierarchia trójrzędowa

WSTĘP

Okulary Litwinowa i Polish soft power, czyli o kryzysie na Wschodzie (na początku 2015 roku)

OKULARY LITWINOWA

6 października 1944 r. odbyło się poufne spotkanie wiceministra spraw zagranicznych Związku Radzieckiego, Maksima Litwinowa

Tekst główny - tytuły boczne

W tekście głównym mogą pojawić się tzw. tytuły boczne, które umieszcza się na wysokości tekstu, którego dotyczą i składa wersalikami lub pogrubionymi kapitalikami, np.:

UWAGI O NARCYZMIE
ORAZ IDENTYFIKACJI
PROJEKCYJNEJ

Typy relacji z obiektem opisane przez Klein w Uwagach na temat niektórych mechanizmów schizoidalnych nazywane są także narcystycznymi (por. rozdział 8). Intensywne procesy projekcyjne skutkują tym, że podmiot żyje w świecie wyprojektowanych aspektów siebie, a każda nowa relacja szybko staje się kopią wszystkich poprzednich. W analizie tacy pacjenci mają skłonność do podtrzymywania szczególnej relacji z kimś, kto pozostaje obiektem stałego zainteresowania. Mogą na przykład czuć się prześladowani w pracy przez kogoś, kogo uważają za bardzo zawistnego wobec siebie. Zmieniają pracę, ale sesje wkrótce zostają ponownie wypełnione opowieściami o kimś tylko z pozoru innym w nowym miejscu pracy...

Tytułów bocznych i wciętych (okienek) nie należy dzielić i przenosić do kolejnej kolumny oraz umieszczać na dole kolumny.

Tekst główny - okienka

Mogą pojawić się również tzw. tytuły w okienkach, które składa się pismem tekstowym – kursywą lub odmianą półgrubą. Okienko jest to kilka wierszy wciętych do tekstu głównego, o szerokości takiej samej w całym dokumencie; nad i pod okienkiem ma być co najmniej dwa wiersze tekstu głównego. Odległość okienka przed i pod tekstem głównym nie powinna być mniejsza niż jeden wiersz tekstu dziełowego.

Uwagi o narcyzmie
oraz identyfikacji
projekcyjnej

Typy relacji z obiektem opisane przez Klein w Uwagach na temat niektórych mechanizmów schizoidalnych nazywane są także narcystycznymi (por. rozdział 8). Intensywne procesy projekcyjne skutkują tym, że podmiot żyje w świecie wyprojektowanych aspektów siebie, a każda nowa relacja szybko staje się kopią wszystkich poprzednich. W analizie tacy pacjenci mają skłonność do podtrzymywania szczególnej relacji z kimś, kto pozostaje obiektem stałego zainteresowania. Mogą na przykład czuć się prześladowani w pracy przez kogoś, kogo uważają za bardzo zawistnego wobec siebie. Zmieniają pracę, ale sesje wkrótce zostają ponownie wypełnione opowieściami o kimś tylko z pozoru innym w nowym miejscu pracy...

Tekst główny - wyliczenia wypunktowane

Tekst główny może zawierać wyliczenia wypunktowane. Muszą one spełniać pewne warunki, a są to:

- muszą być jednakowe w całym tekście
- składane są z wyrównaniem do lewej strony kolumny i z wcięciem
- odstęp przed i po wyliczeniu powinien stanowić wysokość połowy wiersza
- nie trzeba wprowadzać żadnego znaku interpunkcyjnego na końcu wyliczenia
- wyliczenia mogą zostać opatrzone punktoremami (tak jak w niniejszym slajdzie)

Tekst główny - wyliczenia wypunktowane

Inne sposoby wyróżniania tekstu w wyliczeniach to na przykład wysunięcie pierwszego wiersza w lewo:

kolumna – zadrukowana część stronicy dzieła; wielkość kolumny jest wyznaczona przez otaczające ją marginesy stronicy
łam – uformowany wątek tekstu w obrębie kolumny, kolumna może być podzielona na łamy i wtedy dzieło ma strukturę wielołamową przy jednej kolumnie na stronicy
format legal i letter – amerykańska norma ANSI podaje formaty papieru w USA, Meksyku, Kanadzie

Tekst główny - wyliczenia wypunktowane

lub przez wprowadzenie światła między akapitami: np.

Asteryks – znak graficzny w kształcie gwiazdki, najczęściej pięcio- lub sześcioramiennej, umieszczony pomiędzy średnią linią pisma a górną linią wydłużeń górnych. Umieszcza się go zwykle we frakcji górnej jako odsyłacz lub znacznik słów kluczowych. W typografii europejskiej używany jest zwykle do oznaczenia daty urodzin. Gwiazdka przybiera różne kształty: *****.

Opuszczenie kolumny – odległość od górnego marginesu stronicy na jaką należy opuścić tekst na stronie z tytułem rozdziału dzieła; przyjmuje się na ogół, że odległość ta stanowi od jednej trzeciej do jednej piątej wysokości stronicy; można ją również wyznaczyć na podstawie przecięcia się przekątnej stronicy recto z przekątną obu stronic na rozwarciu

Tekst główny - wyliczenia wypunktowane

Wyliczenia można również składać tak, by hasła główne zostały znacząco wyróżnione za pomocą kapitalików lub odmiany półgrubej, np.:

całostka – samodzielna część większej partii tekstu, oddzielona od reszty na podstawie logicznego powiązania tematycznego

frontyispis – strona przytytułowa (może zawierać np. ilustrację, portret autora, tytuł ogólny wydania)

ornament – ozdobny glif danego kroju pisma

Tekst główny - cytaty

Cytaty – to kolejne elementy tekstu głównego. Są to dosłowne przytoczenia czyichś słów. Mogą mieć charakter jawny, w postaci wyraźnie wyróżnionego tekstu, lub niejawny, stanowiąc rodzaj aluzji. Krótkie cytaty składa się w cudzysłowie, dłuższe wyodrębnia jako całości.

Tekst główny - cytaty

Wydzielenia dłuższych cytatów można dokonać na kilka sposobów:

- przez wcięcie z lewej całej całości cytatu i odstęp nad i pod cytatem wielkości jednego lub połowy wiersza; taki cytat już nie wymaga cudzysłowu:

Z bardziej obiektywnej perspektywy można zobaczyć, że powtarzalność relacji wynika z faktu, że pacjent nawiązuje kontakt wyłącznie z aspektami samego siebie...

To jasne, że Melanie Klein nazwała „identyfikacją projekcyjną” zarówno proces rozszczepienia ego, jak i „narcystyczną” relację z obiektem, wytworzoną poprzez projekcję self w obiekty (Rosenfeld, 1971b, s. 118).

Wydobywanie się z narcyzmu polega na „przywoływaniu” wyprojekowanych aspektów self, co prowadzi do nowej integracji i przynosi zdolność do postrzegania obiektów takimi, jakimi są.

Tekst główny - cytaty

- przez zastosowanie mniejszego stopnia pisma niż tekst główny, odpowiednio rozliczając światła nad i pod cytatem, np.:

Z bardziej obiektywnej perspektywy można zobaczyć, że powtarzalność relacji wynika z faktu, że pacjent nawiązuje kontakt wyłącznie z aspektami samego siebie...

To jasne, że Melanie Klein nazwała „identyfikacją projekcyjną” zarówno proces rozszczepienia ego, jak i „narcystyczną” relację z obiektem, wytworzoną poprzez projekcję self w obiekty (Rosenfeld, 1971b, s. 118).

Wydobywanie się z narcyzmu polega na „przywoływaniu” wyprojekowanych aspektów self, co prowadzi do nowej integracji i przynosi zdolność do postrzegania obiektów takimi, jakimi są.

Tekst główny - cytaty

- jeśli przenosimy cytat do kolejnej kolumny, liczba wierszy, które towarzyszą cytatom powinna wynosić minimum 2 – nie możemy zostawić jednego wiersza nad czy pod cytatem
- cytatu, który liczy maksimum 3 wiersze nie należy rozdzielać
- jeśli cytat występuje po zdaniu zakończonym dwukropkiem, zdanie to nie może wypaść jako ostatni wiersz stronicy
- w przypadku cytatu wierszowanego liczącego jedną zwrotkę należy oddzielić go od tekstu głównego nad i pod nim – odstępem o wielkości połowy wiersza tekstu głównego

Tekst główny - cytaty

- w przypadku cytatu wierszowanego liczącego więcej niż jedną zwrotkę, odstęp od tekstu głównego nad i pod nim powinien wynieść wysokość jednego pełnego wiersza tekstu głównego
- jeśli na jednej stronie jest kilka oddzielnych zwrotek cytatu wierszowanego, należy je wciąć z jednakowym odstępem od lewej krawędzi strony i wyrównać do lewej strony kolumny
- wcięcie pojedynczych wersów cytatu wierszowanego powinno być stosowane wtedy, gdy chcemy odzwierciedlić ściśle oryginał

Tekst główny - cytaty

- można również wyróżniać cytaty wierszowane kursywą, np.:

Kiedy czytał Piekło, natrafił na urywki, które wzbudziły w nim uczucie, że Dante napisał tę książkę, aby przedstawić jego, Michała Anioła, życie i losy.

*Widzę u wszystkich szyje przekręcone
W miejsc, gdzie kadłub odbiega od brody
Twarz obróciły od piersi i w stronę
Oczom przeciwną szły pomimo chęci...*

W ciągu dnia unikał chodzenia po ulicach, po ludnych placach, barwnych i zgiełkliwych rynkach, gdzie odbywały się targi i jarmarki, sytuacja bowiem była taka jak wówczas, gdy malował sklepienie sykstyńskie i wracał do domu

Tekst główny - cytaty

Sposób rozliczenia świąteł nad i pod cytatem:

- znając liczbę wierszy cytatu dodajemy jeden wiersz i mnożymy przez interlinię tekstu głównego. Następnie mnożymy rzeczywistą liczbę wierszy cytatu przez wielkość wyznaczonej dla niego interlinii. Kolejny krok to różnica między obiema wielkościami. Wynik dzielimy na pół. Otrzymana wielkość to odległość nad i pod całością cytatu. Warunkiem powodzenia całej operacji jest wyłączenie cytatu z przyciągania do linii bazowej dokumentu.

Całość ma tak zadziałać, by tekst główny pod cytatem znów wpadł w register tekstu głównego.

Tekst główny - Listy, notatki, dzienniki

W tekście głównym mogą pojawić się listy, notatki czy dzienniki. Są one najczęściej elementami wspomnień, powieści i biografii. Jeśli pojawią się w pracach naukowych należy je składać jak cytaty, tylko z oznaczeniem daty, zaś w przypadku listów z podaniem nazwiska autora.

Jeśli list zawiera miejscowość i datę podajemy je nad całym listem. Jeśli jest przytoczony w całości dla wyróżnienia możemy go złożyć kursywą lub zastosować wcięcie akapitowe. Poniżej przykład fragmentu książki, w której zamieszczono listy.

Tekst główny - Listy, notatki, dzienniki

Ostatnie słowa należą się Matce Barbarze, tej, która otworzyła naszemu zgromadzeniu wrota posługi w Kamerunie. Po wizycie w roku 1997 skierowała ona do całego Zgromadzenia piękny list, w którym czytamy:

W imieniu całego Zgromadzenia, wspólnie z naszymi siostrami misjonarkami, dziękowałyśmy Bogu za ten okres 10 lat ofiarnej i bardzo pięknej pracy misyjnej, jaką podejmują siostry na Czarnym Lądzie, pełne zapału i gorliwości w ewangelizowaniu ludzi nieznaną Bogu. Jest to praca dość trudna, ale jakże konieczna. Chrześcijaństwo w Kamerunie jest bardzo młodą latoroślą, więc nie można się dziwić, że napotyka się trudności w przekazywaniu prawd wiary, gdyż tamtejszy naród ma swoje wierzenia i zwyczaje. Trzeba więc czasu, cierpliwości, a szczególnie łaski Bożej, oraz dobrych, gorliwych, pełnych głębokiej wiary misjonarzy, którzy z miłością i oddaniem pragną służyć im w poznawaniu prawdziwego Boga, ale również i tego, co chrześcijaństwo z sobą niesie: poszanowania godności każdego człowieka, a szczególnie kobiety, oraz kultury, oświaty i cywilizacji. Każda misjonarka podejmująca taką pracę musi być mocna duchowo, a także fizycznie, gdyż tu trzeba tylko dawać, ciągle dawać te treści duchowe, religijne, a dopiero owoce podejmowanych wysiłków będą w dalekiej przyszłości zbierać inni.

Praca tam jest piękna i zgodna z charyzmatem naszego Zgromadzenia oraz z duchem naszej Matki Założycielki i siostry Julii Rodzińskiej, gdyż one też się oddawały pracy najbiedniejszym tak pod względem duchowym, jak i materialnym.

Tekst główny - Listy, notatki, dzienniki

W dziennikach formatowanie jest podobne jak w przypadku listów i cytatów. Dla autobiografii lepsza jest kursywa.

W tekście głównym można również napotkać tzw. przerywniki. Oddzielają one całości logiczno-treściowe w tekście. Przerywnikiem może być ornament, np.:

W ciszy kajuty głowa ta, rozpięta między gałęziami rogów u stropu, powoli otwierała rzęsy oczu...

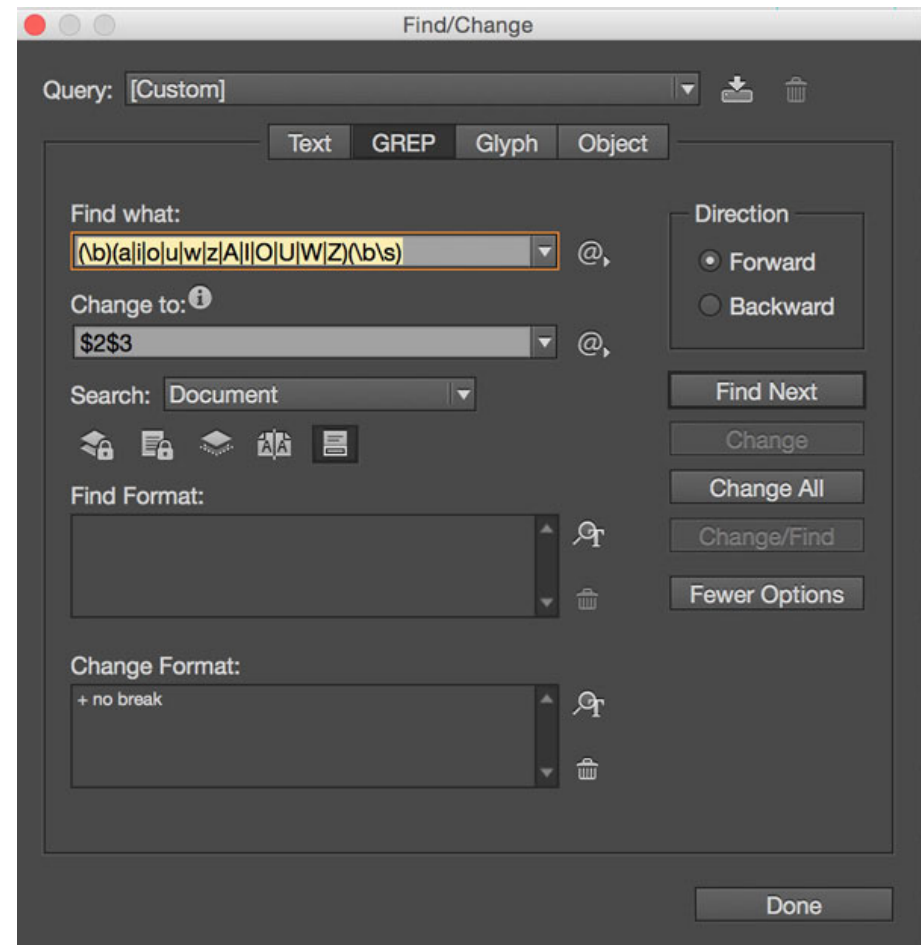
Twarz mojego ojca przybrała naraz wyraz troski i smutku, gdy myśli jego na drogach nie wiedzieć jakich asocjacji przeszły do nowych przykładów...

Tekst główny

Przenoszenie spójników do nowego wiersza

Bardzo ważne jest, by unikać wszelkich wiszących spójników na końcu wierszy. W tym celu stosujemy styl GREG.

Adobe InDesign. Wszystkie dane wpisujemy w zakładce GREG, a dostęp do tego okna uzyskujemy z poziomu menu Edycja:

Słowniczek pojęć typograficznych:

finaliki – sposób oznaczenia końca np. artykułu prasowego, ma charakter kwadratu i jest justowany do prawej strony kolumny; rzadziej stosowany w książkach
firot – wielkość równa stopniowi pisma, którym składany jest tekst

GREP – skrót od angielskiego wyrażenia global regular expression print (ew. global regular expression parser). Jest to kod, który służy do wyszukiwania w tekście i wyodrębniania wierszy zawierających ciąg znaków pasujący do podanego wyrażenia regularnego i umożliwia jego zamianę. Więcej o stylu GREP możemy się dowiedzieć z książki Marka Włodarza pt. GREP w InDesign CS3–CS5 z roku 2011

Słowniczek pojęć typograficznych:

hierarchia świateł – odpowiednie wyznaczenie świateł między całościami tekstu

incipit – rodzaj wyróżnienia tekstu, np. rozdziały mogą zostać wyróżnione przez sformatowanie pierwszych wyrazów w akapicie kapitalikami

przerywnik – służy do oddzielania całości logiczno-informacyjnych w tekście, mogą przybierać formę asteryksów, lub ornamentów w książkach stylizowanych na dawne lub w opracowaniach o charakterze bibliofilskim, złożonych w środku wiersza

register – zgodne położenie wierszy na sąsiadujących stronicach dokumentu

strona szpicowa – ostatnia stronica rozdziału dzieła, nie wymaga paginacji